

De Theosofische Vereniging in de wereld van nu

– *Danielle Audoin*

De Theosofische Vereniging in de wereld van nu

– *Danielle Audoin*

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland

Deze brochure verscheen oorspronkelijk als
La Société Theosophique dans le monde actuel

Vertaling Lies van Vledder

© 2005 Nederlandse vertaling TVN Amsterdam

Eerste druk 1989

Tweede druk 1991

Derde druk 1994

Vierde druk 2005

Vormgeving Jaap Koning, Amsterdam

Druk Den Hartog, Amsterdam

Theosofische Vereniging in Nederland

Tolstraat 154

1074 VM Amsterdam

telefoon 020 - 676 56 72

fax 020 - 675 76 57

e-mail info@theosofie.nl

website www.theosofie.nl

De Theosofische Vereniging is opgericht in 1875, in een tijd van wetenschappelijk materialisme en geestelijke bekrompenheid. We kunnen ons terecht afvragen of zij nog een rol kan spelen in een wereld die op elk gebied zo totaal verschillend blijkt te zijn, of het nu gaat om wetenschap of techniek, filosofie, psychologie of zelfs om godsdienst.

De theosofische ideeën die door mevrouw Blavatsky naar voren zijn gebracht en aan het eind van de vorige eeuw zoveel tegenstand hebben ondervonden, zijn nu wijdverbreid. Men kan zich dus afvragen – en velen, zelfs onder haar leden, stellen zich deze vraag – of de taak van de Theosofische Vereniging niet voltooid is. De Vereniging zou gesticht zijn, zegt men, om de leringen van de Oude Wijsheid aan de Westerse wereld terug te geven. Deze waren altijd levend gebleven in het Oosten, maar in het Westen waren ze totaal vergeten, al eeuwen lang. Deze taak zou door de Theosofische Vereniging vervuld zijn, maar de Theosofische Vereniging zou niet meer aangepast zijn aan de omstandigheden van tegenwoordig. Andere verenigingen die beweren erfgenamen te zijn van dezelfde traditie en die beter aangepast zouden zijn aan de eisen van de wereld waarin we nu leven zouden dan bestemd zijn om het roer over te nemen. Maar is dat werkelijk zo? Heeft de Theosofische Vereniging nog iets te zeggen en te doen in onze tijd? Heeft zij een toekomst?

Deze vragen zijn heel belangrijk en ieder van ons zou er heel serieus over na moeten denken. Het zou gevaarlijk zijn er meteen een antwoord op te geven (dat geldt zowel voor een bevestigend als voor een ontkennend antwoord). Snel gegeven antwoorden lopen het risico oppervlakkig te zijn en hebben de mogelijkheid in zich om al het verdere onderzoek af te breken. Het gaat niet om het strijden met woorden, argumenteren, om te proberen wat dan ook te bewijzen, het gaat er veel eerder om, heel aandachtig en grondig enerzijds de wereld te onderzoeken zoals zij in deze tijd is en anderzijds de Theosofische Vereniging te zien zoals ze werkelijk en niet alleen in schijn is.

Op fundamentele vragen kunnen we alleen diep in onszelf een antwoord vinden, in een soort meditatieve overpeinzing waaruit niet meteen een oplossing te voorschijn zal komen, maar die veeleer de vraag verruimt, een andere dimensie geeft, er een nieuw licht op werpt. Als je je ergens in verdiept kun je goed een stapje achteruit doen met betrekking tot de gestelde vraag. Door dat stapje achteruit wordt de hoek van waaruit je de vraag bekijkt groter en krijgt het detail een andere betekenis. Het antwoord is misschien te vinden in deze nieuwe betekenis zelfs als je daardoor weer uitkomt op een andere vraag, die misschien nog subtieler is, maar ook omvattender en overzichtelijker.

De wereld van nu blijkt, vergeleken bij de vorige eeuw, volkomen veranderd te zijn door de wetenschappelijke en technische vooruitgang en door een poging meer openheid te scheppen tussen de grote religieuze stromingen. Maar is het zo dat het verdriet en het lijden dat deze vooruitgang had moeten uitroeien ook afgenomen zijn? Het lijkt moeilijk dit te bevestigen wanneer je de conflicten en de vertwijfeling waarneemt die overal op de wereld heersen, zowel in de meest welgestelde als in de armste landen, en als je ziet dat er steeds weer een godsdienstig fanatisme in opkomst is dat altijd klaar staat om zoveel delen van de aardbol te doen ontvlammen.

De mensheid kent veel problemen en ellende op alle niveaus. Zo kennen we lichamelijk lijden: de honger in de wereld, het buitensporige materiële gebrek waarin de misdeelden leven, martelingen, de verminkingen die het gevolg zijn van gewapende conflicten, ongeneeslijke ziekten... Er is ook gevoelsmatig lijden dat het gevolg is van afscheidingen, deportaties, van losgerukt worden uit de

eigen omgeving... En er is verstandelijk lijden: vertwijfeling, depressiviteit, eenzaamheid, angst, al die vormen van lijden waaronder ook degenen gebukt gaan die gespaard zijn gebleven voor zwaarder leed.

Er wordt voortdurend gezocht naar mogelijkheden om al deze vormen van lijden te verlichten. Men zoekt ernaar op wetenschappelijk niveau door middel van geneeskundig onderzoek, op humanitair niveau door middel van gezamenlijk of individueel initiatief, op politiek niveau door de pogingen internationale hulp te verlenen of door middel van de afspraken tussen landen die in oorlog verkeren. En hier en daar vindt men dan een antwoord, worden oplossingen ontdekt, komen conflicten tot een einde. Maar gelijktijdig begint het gevecht op een andere plaats van de aardbol, steekt er een nieuwe ziekte de kop op, en dan lijkt het alsof de som van het lijden helemaal niet verminderd is, ondanks alle oprechte pogingen en aanzienlijke in het werk gestelde middelen.

We kunnen hieraan toevoegen: de wereld van nu, dat is niet alleen de mensheid. Als we kijken naar het dieren-, planten- en mineralenrijk, dan lijkt het alsof er daar steeds meer problemen ontstaan. Het verdwijnen van sommige soorten en het verkeerde gebruik door de mens van alle reserves van het dieren-, planten- en mineralenrijk van de planeet, louter en alleen omwille van zijn eigenbelang, roepen ook het zoeken op naar mogelijke 'remedies'. Maar ook daar borrelt er, terwijl het ene probleem wordt opgelost, een ander op dat misschien nog wel veel beangstigender of zelfs dringender is.

We zijn dus gedwongen te constateren dat een beperkt antwoord geen blijvende geldigheid kan hebben. Als we ons hiervan werkelijk bewust zijn, gaan we op een andere manier zoeken, veel grondiger, en dan krijgen we misschien een veel helderder inzicht. Bij een oppervlakkig onderzoek lijkt het of elk probleem een specifieke oorzaak heeft, en men probeert zo'n probleem dan ook met een specifieke remedie te verhelpen. Maar wanneer er een grondiger onderzoek gevoerd wordt, merkt men dat alle problemen die ogenschijnlijk verschillend waren, in werkelijkheid dezelfde oorzaak hebben. En zo heeft Boeddha, na intense meditatie over de vraag van het lijden, ontdekt dat er een enkele oorzaak is van alle soorten van lijden, welke soort dan ook. Deze ene oorzaak was het egoïsme, dat voortkomt uit het niet-kennen van onze ware aard, het blind-zijn, de illusie die ons doet geloven dat we afgescheiden, onafhankelijk van elkaar zijn.

Zouden ook wij diep in onszelf gelegen antwoorden kunnen ontdekken op de vragen die we onszelf stellen? Of moeten we misschien alleen ons vertrouwen geven aan Hen die de diepere betekenis voorzien hebben van het leven dat vaak zo zinloos schijnt?

Het theoretische aspect van wat de theosofie ons leert kan beschouwd worden als het antwoord dat gegeven is door een hele reeks van grote wijzen. Maar er is ook het ethische, praktische aspect, dat ons de middelen verschaft voor een speurtocht door onszelf en in onszelf. In dat opzicht is er voor de Theosofische Vereniging nog werk te verrichten en dat is heel belangrijk werk in de wereld van nu. Om dit te kunnen begrijpen, moeten we tegelijk aan de orde brengen welke kijk we op de Theosofische Vereniging hebben en wat onze opvatting van theosofie is.

Wat is theosofie? Dat is een vraag waarop onmogelijk een bondig en definitief antwoord te geven is. In *De Sleutel tot de Theosofie* zegt mevrouw Blavatsky dat het woord theosofie 'goddelijke wijsheid' betekent. Maar wat is dan goddelijke wijsheid? Het antwoord is zelf een nieuwe vraag. En daarom is

het een goed antwoord, want het laat de mogelijkheid open voor een speurtocht, het antwoord is geen beperking. In hetzelfde werk zegt mevrouw Blavatsky dat de theosofie de essentie is van alle religies en van de absolute Waarheid.

Sinds honderden, duizenden jaren hebben de grote wijzen – die in zekere zin deze essentie aangeraakt hadden, deze goddelijke wijsheid, die absolute Waarheid, dat wat aan de uiterste grenzen van hun contemplaties en meditaties lag – de moeilijkheid, ja zelfs de onmogelijkheid ondervonden om met woorden en ideeën deze uiterste Werkelijkheid, waarvan ze zich bewust geworden waren, tot uitdrukking te brengen. Maar ze hebben allemaal gesproken over een fundamentele Eenheid die aan de basis van de gemanifesteerde wereld ligt, over een gemeenschappelijke wortel van de buitengewone verscheidenheid van levensvormen. De namen die ze hieraan hebben gegeven kunnen verschillen, maar het is dezelfde waarheid die ze getracht hebben uit te drukken. Je zou kunnen zeggen dat theosofie tegelijkertijd deze opperste Waarheid is en de weg die ons gewezen wordt om deze waarheid zelf te ontdekken.

Er wordt vaak gesproken over de theosofische leringen, maar het lijkt wel of men de neiging heeft deze te verwarren met theosofische literatuur. Wat men een theosofisch boek noemt, is een poging gedaan door een theosoof om zijn broeders te laten delen in de vruchten van zijn innerlijke ontdekkingen. Hij wil uitleggen hoe hij voortgaat op het Pad, ofwel hij wil het verlangen oproepen om dat Pad te gaan, dat begint bij een juist waarnemen van onze wereld van schijn en ons dan geleidelijk voert tot ver boven deze schijn en ons nader tot de Eenheid brengt. De theosofische leer is misschien dat wat niet met woorden te zeggen is, maar dat waargenomen kan worden boven de woorden uit door een meditatieve, steeds grondiger bestudering van het geheel van de theosofische literatuur.

Het is vanzelfsprekend en onvermijdelijk dat onze literatuur tegenstrijdigheden bevat. Maar deze verdwijnen – of beter gezegd: hun belangrijkheid verdwijnt – wanneer de studie dieper wordt. Mevrouw Blavatsky heeft gezegd dat men, om op de juiste manier *De Geheime Leer* te bestuderen, steeds enkele fundamentele principes in gedachten zou moeten vasthouden, principes die zelf afgeleid zijn van het fundamentele principe van de eenheid van alle leven. Deze raad is waardevol bij de bestudering van alle theosofische literatuur. De grote theosofische auteurs hadden allemaal deze intuïtieve ervaring van de Eenheid opgedaan, maar ieder heeft zich uitgedrukt naar zijn eigen aard. Dit werd wel onvermijdelijk gekleurd door de context van die tijd, door de eigen culturele of religieuze erfenis en de directe omgeving. En dat kan naar voren komen als een vervorming of zelfs een onjuistheid.

Op welk criterium kan men zich baseren om te beoordelen of een boek wel of niet een goed theosofisch boek is? Het criterium, lijkt me, zijn de fundamentele principes; waar deze gerespecteerd worden is altijd stof tot overpeinzing, de mogelijkheid tot verdieping, tot zoeken naar de Eenheid, daar is een mogelijke opening voor de theosofische leer.

Het is belangrijk op te merken dat in de wereld van nu de belangrijkste begrippen en theorieën van de moderne wetenschap steeds dichter bij het principe van eenheid komen, dat aan de basis ligt van de theosofische leer. De meest gevorderde wetenschappers hebben een voorgevoel van deze opperste realiteit die de grote *rishi's* al duizenden jaren geleden als begin van alles ontdekt hebben. Deze wetenschappers hebben een kijk op de wereld die heel dicht lijkt te staan bij die van de *rishi's* en

die van de mystici van alle tijden en tradities. Immers de mystici zijn diegenen die in hun extase op tastbare manier de Eenheid waargenomen hebben, de onderlinge afhankelijkheid van alles wat afgescheiden lijkt te zijn, wat onbegrijpelijk, ja zelfs onzinnig is in de ogen van de mens van de wereld.

In zijn boek *De Tao van Fysica* werpt de natuurkundige Fritjof Capra licht op deze diepe overeenkomst tussen de laatste wetenschappelijke ontdekkingen en de kennis van de werkelijkheid die de mystici hebben verworven door directe waarneming. Hij wijst er ook op dat de wetenschappers dezelfde moeilijkheden ontmoeten als de mystici bij hun pogingen om uitdrukking te geven aan hun ontdekkingen, want woorden en ideeën kunnen niet datgene uitdrukken wat ons gewone waarnemingsvermogen te boven gaat. Einstein heeft gezegd dat datgene wat verwijst naar de werkelijkheid alleen onzeker kan zijn en dat datgene wat zeker is er geen aanspraak op kan maken naar de werkelijkheid te verwijzen. Alle begrip dat we hebben van de werkelijkheid, of dat nu is door een wetenschappelijke benadering of door een benadering die spiritueel genoemd wordt, kan niet ingesloten worden in een definitie. En deze onduidelijkheid, deze vraag die eeuwig onbeantwoord is, is nu juist de motor achter een authentieke spirituele weg.

Op het huidige punt van onze evolutie is dat wat we van de wereld waarnemen haar menigvuldigheid. Maar deze is alleen maar schijn. Voor de wijze, de ontwaakte, is de wereld in werkelijkheid onverdeeld, ondeelbaar. Dat wil zeggen, dat daar waar wij alleen de oppervlakte van de dingen zien, de ontwaakte de essentie ziet. En deze essentie is altijd dezelfde, of het nu een mens betreft of een bladluis, een grassprietje of een zandkorrel. Of beter: deze essentie is de grote Eenheid. Er zijn geen van de Werkelijkheid afgescheiden deeltjes, die vermomd zijn als zandkorrel of bladluis, of wat voor vorm dan ook, er is alleen maar een oneindigheid aan facetten van een werkelijkheid die alomvattend en onverdeeld is. En de Theosofische Vereniging spoort ons aan dit te doorgronden en te beseffen.

De Theosofische Vereniging kan omschreven worden door haar drie doelstellingen:

- Het vormen van een kern van de universele broederschap der mensheid, zonder onderscheid van ras, geloof, geslacht, kaste of huidskleur.
- Het aanmoedigen van de vergelijkende studie van godsdienst, wijsbegeerte en wetenschap.
- Het onderzoeken van de onverklaarde wetten in de natuur en van de vermogens die in de mens latent aanwezig zijn.

We kunnen gemakkelijk inzien dat deze doelstellingen drie verschillende manieren zijn om greep te krijgen op het kennen van de Eenheid, dat wil zeggen, drie uitdrukkingen voor een enkel doel.

De universele broederschap die de Theosofische Vereniging voorstaat, is niet een hersenschimmige droom. Het gaat er niet om zo goed en kwaad als het kan wezens te verenigen die zo verschillend zijn in hun verscheidenheid en te proberen die verschillen te nivelleren. Het gaat erom te ontdekken dat we broeders zijn, omdat we één zijn, omdat we in wezen het ene Leven zijn en dat verschillen enkel en alleen aan de buitenkant liggende uitdrukkingen zijn van dat ene Leven en niet de belangrijkheid hebben die wij eraan toeschrijven.

De vergelijkende studie van godsdiensten, bijvoorbeeld, moet ons leiden tot dezelfde ontdekking. Het is niet de bedoeling om in de verschillende dogma's, rituelen en geloven te zoeken naar wat op elkaar lijkt of wat met elkaar te verenigen is, maar om te ontdekken dat ze allemaal verschillend gekleurde uitdrukkingen zijn van de ene Wijsheid – die ondoorgrondelijke werkelijkheid die je God, Brahman, het Zelf, of iets heel anders kunt noemen. Het gaat erom dat al deze varianten van doctrines, rituelen en filosofische opvattingen uiteindelijk alleen maar niet-essentiële details zijn.

Het onderzoek van de onverklaarde wetten die in de natuur besloten liggen en van de vermogens die in de mens sluimeren is niet bestemd om van ons magiërs, 'wonderdoeners' te maken, maar om ons te helpen ontdekken dat er een energie in de mens is, net zoals in het universum, een energie die we goddelijke energie kunnen noemen en die, omdat deze de dynamische uitdrukking van de Eenheid is, niets anders kan zijn dan een inherente energie van harmonie en van liefde. Op deze manier zijn de verborgen vermogens in de mens en in alle vormen van leven krachten van harmonie en liefde. Maar om ze te vinden is het nodig grondig voorbij het niveau van de schijn te gaan, waar alles slechts disharmonie en onverantwoordelijkheid en egoïsme lijkt. En vanaf het moment dat we deze liefdesenergie, die overal werkt, gevoeld of alleen voorvoeld hebben, maakt de schijn ons ook niet meer wanhopig en zien we even een mogelijkheid om de liefdeskracht die al in ieder menselijk wezen aanwezig is steeds meer op de voorgrond te laten komen. Dit zal niet alle ellende van de wereld uit de weg ruimen, maar alle ellende zal misschien wel een betekenis beginnen te krijgen en dus zal er wat minder duisternis in de wereld zijn, wat minder lijden, want waar wij het meest onder lijden is het feit dat we niets begrijpen. Het gebrek aan streven naar geestelijke groei, het niet weten wat we werkelijk zijn, wat de ware, werkelijke aard is van onszelf en van de wereld, dat is de oorzaak van het lijden. En hiermee scharen we ons achter de openbaringen van Boeddha.

We kunnen opmerken dat in de drie doeleinden van de Theosofische Vereniging geen enkele toespeling gemaakt wordt op begrippen als bijvoorbeeld *karma* en reïncarnatie. De neiging bestaat om deze begrippen naar voren te brengen als ons vragen worden gesteld over het onderwerp: wat is theosofie? Het is duidelijk dat het principe van de eenheid van alle leven een aantal gevolgen met zich meebrengt. Bijvoorbeeld: we kennen het begrip 'kosmisch ritme'; dit duidt op de grote ademhaling van het ene Leven, als de goddelijke in- en uitademing. Op een periode van uitbreiding en differentiatie van het Leven, vanaf het deeltje zonder enige structuur tot aan het meest geëvolueerde menselijk wezen en waarschijnlijk nog verder dan dat, volgt een periode van wederopneming die uitmondt in een totale slaap. De leer geeft aan de periode van manifestatie de naam *manvantara* en aan de periode van niet-gemanifesteerd zijn de naam *pralaya*. Er wordt ook wel gezegd: de Dagen en Nachten van Brahma. En deze afwisseling vindt men terug op alle niveaus: er zijn kleine ritmische bewegingen binnen in het grote kosmische ritme. Dat wat we de wet van *karma* noemen is misschien niets anders dan een beweging die perfect in evenwicht is, waarbij elke actie in de ruimste zin van het woord een tegenovergestelde reactie oproept op korte en lange termijn. Je zou geneigd zijn te zeggen dat als de eenheid verloren is gegaan deze zich probeert te herstellen, maar dat kun je zo niet zeggen, want Eenheid gaat nooit verloren. Juist binnenin die eenheid bevindt zich de dans van als een groot spel, een goddelijk spel. Deze is op wonderbaarlijke wijze in evenwicht en de kleinste beweging van het kleinste deeltje van de totaliteit wordt al gecompenseerd door een gelijke

tegengestelde beweging.

Het is boeiend om dergelijke vragen en nog veel meer andere vragen te bestuderen, maar we moeten nooit vergeten dat ze niet de essentie vormen van de theosofische leer. Het zijn slechts vragen die het principe van eenheid met zich meebrengt. Dit principe geeft aan dergelijke vragen hun betekenis. Maar los beschouwd, zonder dat principe, lopen ze het risico van de theosofie een onjuiste indruk te geven en niets te veranderen aan onze manier van leven.

Zo kunnen begrippen als *karma* en reïncarnatie bijvoorbeeld heel goed egoïsme in stand houden en het idee versterken van een 'ik' dat afgescheiden is en leven na leven op zichzelf blijft bestaan. Dit foutieve begrip van de wet van *karma* kan zich niet voordoen als men de wet ziet als iets dat voortvloeit uit de Eenheid. En dan begrijpt men ook dat *karma* niet een correctie is die van buitenaf opgelegd wordt. Dan begrijpt men dat de goddelijke rechtvaardigheid niet een kracht is die van buitenaf werkt om het verloren evenwicht te herstellen. Het is een kracht die aanwezig is in alle vormen van manifestatie zelf, in elk menselijk wezen, in elke vorm van leven. Het is een kracht die van binnenuit werkt. En daarom kunnen we zeggen dat de mens de maker is van zijn eigen straf of beloning.

Maar als de mens voor zichzelf verantwoordelijk is, is hij dat ook voor de ander. Want daar waar eenheid is, is ook onderlinge afhankelijkheid. Als het hele verschijnsel van de manifestatie een eenheid is, dan is de mensheid nog des te meer in zijn geheel een eenheid, een groot lichaam. In een menselijk lichaam heeft elke cel zijn eigen leven, zijn eigen taak, maar alle cellen werken samen in harmonie voor deze eenheid, namelijk het hele lichaam. Als een cel ziek is, is het hele lichaam aangedaan en uit zijn evenwicht gebracht. Elk mens is een cel in het grote lichaam dat de mensheid is en elk mens is verantwoordelijk voor de goede gezondheid of de ziekte hiervan. De lichamelijke, emotionele of mentale gezondheid van elk van ons doet de hele mensheid aan, dat wil zeggen, elk van onze broeders. En de gezondheid van de mensheid doet alle rijken van de natuur aan en misschien wel de hele kosmos.

In de wereld van nu beginnen de mensen zich bewust te worden van de onderlinge afhankelijkheid van alle volken van de aarde, van het feit dat het onmogelijk is de problemen van de anderen langs je heen te laten gaan. Het is duidelijk dat het onder andere gaat om een economische en politieke bewustwording. Maar voor de meeste mensen gaat het niet veel verder. Men realiseert zich niet op welk punt onze gedachten, gevoelens en zelfs onze dagelijkse daden, waarvan we denken dat ze geen enkel effect op de ander hebben, een werking hebben die veel verder reikt dan ons kleine persoontje en zelfs verder dan onze directe omgeving. Mevrouw Blavatsky zegt in *De Sleutel tot de Theosofie*: 'Omdat de mensheid absoluut uit één en dezelfde essentie voortkomt... en omdat deze essentie één is, is er niets dat iets slechts voor een staat of een mens kan veroorzaken zonder alle andere staten en mensen schade toe te brengen. Het is even duidelijk en vaststaand als het feit dat een steentje dat in een rivier gegooid wordt vroeg of laat elke druppel water die er zich in bevindt in beweging zal zetten'. Maar datgene wat waar is in negatieve zin is ook waar in positieve zin en we kunnen zeggen dat er niets is dat iets goeds kan doen voor een menselijk wezen zonder dat ook voor alle anderen te doen.

Deze bewustwording ligt wellicht aan de basis van het werkelijke theosofische werk. Je verantwoordelijk voelen niet alleen voor jezelf en alle eventuele latere incarnaties, maar voor de hele mensheid en je omgeving, dat is de machtige motor achter het werk van transformatie en onderzoek dat de Theosofische Vereniging ons voorhoudt. Er is misschien geen beter antwoord op de conflicten die altijd de mensen tegenover elkaar gesteld hebben en het lijkt wel of ze in onze dagen een toppunt van intensiteit en uitgebreidheid bereiken. Men kan geen vluchthaven meer vinden, noch in de tijd, noch in de ruimte. Ieder van ons wordt geconfronteerd met geweld, haat, twijfel en angst in zijn directe omgeving. Vluchten kan niet meer. En wachten op een oplossing door een politiek systeem of een akkoord tussen de supermogendheden, is een teken van gebrek aan verantwoordelijkheid. De wereld is zwaar ziek omdat ieder van ons ziek is, omdat het egoïsme door de eeuwen heen alleen maar vermeerderd is, omdat de 'cultuur' bijna uitsluitend intellectueel geworden is en alleen maar de notie van een afgescheiden ik versterkt heeft, een notie die op duivelachtige wijze versterkt is door de geest van competitie en angst.

Het is toch vreemd dat in een tijdperk waarin er steeds meer dimensies van het universum bekend worden, waar zelfs nog nieuwe sterrenstelsels ontdekt worden en waar de mens als gevolg daarvan zich steeds nederiger zou moeten voelen – de aarde is zo klein te midden van die miljarden sterren, en ieder van ons is zo klein op het oppervlak van de aarde – dat integendeel iedereen zich het middelpunt van de wereld voelt en probeert zichzelf steeds belangrijker te maken. Maar deze bevestiging van het eigen ik heeft als enig gevolg dat het datgene uitbreidt wat het probeert te compenseren of te camoufleren. De mens kan niet geïsoleerd leven, omdat hij op zichzelf niets is. Persoonlijke overwinning, persoonlijke zaligheid is een illusie, die een tijd duren kan en in rijke kleuren schijnen zoals een zeepbel in de zon, maar nooit innerlijke vrede brengt, want ze wordt voortdurend bedreigd door de behoefte aan bevestiging door anderen.

Innerlijke vrede is omgekeerd evenredig aan ambitie, het egoïstische verlangen naar erkenning van het ik, en dat geldt zowel voor een individu als voor een groep personen of een staat. En als er geen vrede heerst in het hart van de mensen, kan er geen vrede op aarde zijn. Daarom is het niet overdreven te zeggen dat ieder van ons voor de wereld verantwoordelijk is, dat ieder – hoe hij ook is, waar hij zich ook bevindt, in wat voor levensomstandigheden hij ook verkeert – ten goede kan werken voor de wereld in plaats van maar door te gaan kwaad te doen door onwetendheid of onbewustheid.

Het kan wel lijken of hier een paradox in zit: de mens is als afgescheiden individu niets, maar hij is het Al, als niet los te maken cel van dat Al. Het is als een facet van een diamant: op zichzelf is die niets omdat hij niet losgemaakt kan worden van de diamant, maar als hij vol stof zit, kan hij de hele diamant van zijn glans beroven, en als het stof wordt weggeveegd, wordt de hele diamant helder.

Als we ons bewust worden van de eenheid van alles, dan wordt de hele kijk die we hebben op de wereld rond ons, tot in de kleinste details anders. Er is niets wat onbelangrijk is, alles heeft betekenis. Het komt doordat ons waarnemingsvermogen gesluierd is, vervormd door egoïsme, dat we de betekenis niet kunnen zien van dingen van het leven. Zodra de illusie van afgescheidenheid kleiner wordt, verheldert onze blik en verschijnt steeds duidelijker en heel natuurlijk de harmonie, die de dynamische uitdrukking is van de eenheid in de wereld van manifestatie. Deze eenheid hoeft niet gemaakt te worden – zoals we dat van buitenaf proberen te doen zonder er ooit in te slagen – maar

hoeft alleen maar ontdekt te worden, omdat zij er al is, op de achtergrond van zowel alle dingen als van onszelf.

Dit is de altijd actuele boodschap van de Theosofische Vereniging, een hoop, een mogelijkheid tot harmonie en dus tot vrede – en is dat niet waar de wereld het meest behoefte aan heeft? Deze hoopvolle gedachte vloeit voort uit dat principe van eenheid die niet een utopie is, noch een filosofische of metafysische speculatie, maar een werkelijkheid die al eeuwen door de mystici, de *yogi's* en de wijzen ondervonden is en die nu voorvoeld wordt door de wetenschappers. Een werkelijkheid die door elk van ons ondervonden kan worden en die ons helemaal kan veranderen en de wereld met ons.

